

PARTICULARITĂȚI ALE SECURITĂȚII PSIHOLOGICE ÎN FUNCȚIE DE GEN LA ADOLESCENȚI

PECULIARITIES OF PSYCHOLOGICAL SECURITY ACCORDING TO GENDER IN ADOLESCENTS

Zinaida DOROFEEV

Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă” din Chișinău

Doctorand (MOLDOVA)

Email: zinaidadorofeev@gmail.com

ORCHID iD: 0000-0002-8345-1645

CZU: 159.922.7.072:305

Rezumat

Articolul prezentat reprezintă o cercetare experimentală în care au fost incluși 60 de adolescenți cu vârsta cuprinsă între 16 – 19 ani privind securitatea psihologică în familie și securitatea psihologică în mediul școlar. Este indicată o analiză a securității psihologice în funcție de gen la adolescenți și cercetarea stării de bine a adolescenților în mediul urban și rural.

***Cuvinte-cheie:** securitatea psihologică, adolescența, sănătatea psihologică, mediul școlar, mediul familial, control parental, violența psihologică.*

Abstract

The presented article represents an experimental research in which 60 teenagers aged between 16 and 19 were included regarding psychological security in the family and psychological security in the school environment. A gender-based analysis of adolescent psychological safety and research on adolescent well-being in urban and rural environments is indicated.

***Keywords:** psychological security, adolescence, psychological health, school environment, family environment, parental control, psychological violence.*

Introducere

Pornind de la definirea securității psihologice vom menționa că securitatea psihologică este înțeleasă ca conștientizare de sine pozitivă a unei persoane, bunăstarea sa emoțională, intelectuală, personală și socială în condiții socio-psihologice specifice, precum și absența unor situații de a provoca daune psihologice individului încălcarea drepturilor sale [1, p. 78]. Securitatea psihologică implică menținerea unui anumit echilibru între impacturile negative asupra unei persoane, mediul său și stabilitatea sa, capacitatea de a depăși un astfel de impact pe cont propriu sau folosirea factorilor de protecție a mediului [1].

Securitatea psihologică este de asemenea, luată în considerare ca formă a unui sistem integral de procese, al cărui rezultat este corespondența nevoilor, valorilor, capacităților subiectului cu caracteristicile reflectate ale realității. În același timp, diferite componente ale sistemului (proces, imagini, valori etc.) pot acționa ca determinanți ai dezvoltării sale în

ansamblu și pot îndeplini funcții subordonate sau conducătoare în diferite etape ale formării securității psihologice [2, p. 9].

Problemele siguranței psihologice în perioada de schimbare a structurii socio-economice și a instabilității societății sunt de o relevanță deosebită. Securitatea psihologică este cea mai importantă condiție pentru dezvoltarea deplină a unei persoane, păstrarea și întărirea sănătății sale psihologice. Sănătatea psihologică, la rândul ei, este baza vitalității, o condiție pentru succesul în viață și o garanție a bunăstării unei persoane în viață [3].

În perioada adolescenței, se observă o creștere accentuată a caracteristicilor comportamentale, cum ar fi agresivitatea, lipsa de disciplină, conflictualitatea, incapacitatea de a se controla pe sine etc [4]. Securitatea psihologică a adolescenților este determinată de particularitățile interacțiunii sale cu ceilalți, de strategia comportamentului în situații stresante și conflictuale, de particularitățile creșterii sale, de tradițiile familiale și de orientarea grupului de referință.

Savantul rus, Н. Ефимова, descrie securitatea psihologică ca o nouă direcție în știința psihologică. Ea considera că obiectul securității psihologice presupune:

1) procesele mentale (cognitive, emoționale, volitive) generate de activitate și care afectează siguranța acesteia;

2) trăsături de personalitate (temperament, abilități, orientare, caracter) care afectează siguranța unui profesionist activității și interacțiune socială;

3) starea mentală a unei persoane (tulburări paroxistice ale conștiinței, modificări psihogene în starea de spirit și stări afective, stare modificată conștiință), afectând siguranța activităților sale și interacțiunea socială [5].

Astfel, securitatea psihologică a unei persoane depinde de mediul extern, de familie, de instituțiile sociale, de calitățile personale ale unei persoane, manifestate sub forma sentimentelor de securitate și nesiguranță. Psihologii interpretează structura siguranței psihologice în moduri diferite. О. Зотова consideră structura securității psihologice a unei persoane ca o combinație a următoarelor componente: cognitive, comportamentale, semantice, comunicative, motivaționale, bazate pe nevoi, bazate pe valori, motivațional și evaluative [6].

О. Баева definește structura siguranței psihologice în relația principalelor componente ale fenomenelor mentale: cognitive, emoționale și comportamentale [7].

În perioada martie – mai 2022 a fost realizat un studiu pe un eșantion de 60 subiecți de vârstă adolescentă din mediul urban și rural. Au fost aplicate *Chestionarele de diagnosticare a securității psihologice la copii în familie și mediul școlar* [8].

Mai jos, sunt prezentate ilustrarea grafică a rezultatelor obținute de adolescenții supuși testării, pentru a identifica nivelul Securității psihologice în familie.

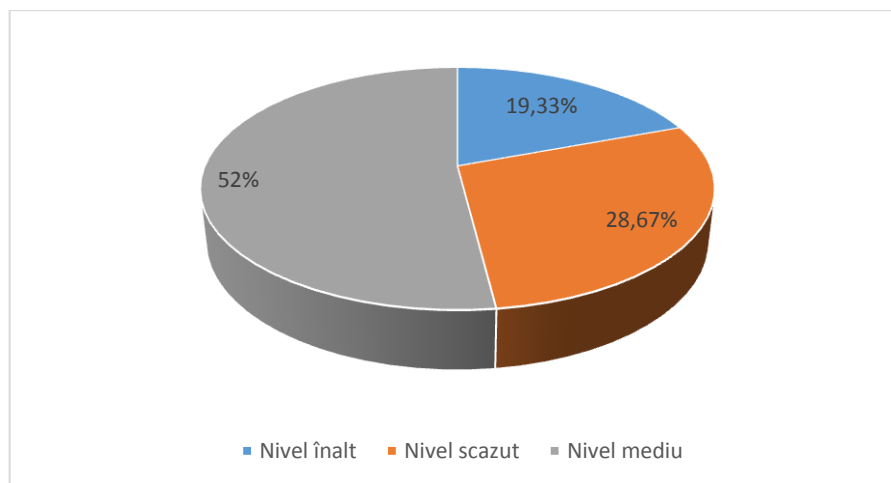

Figura 1. Nivelul securității psihologice în familie

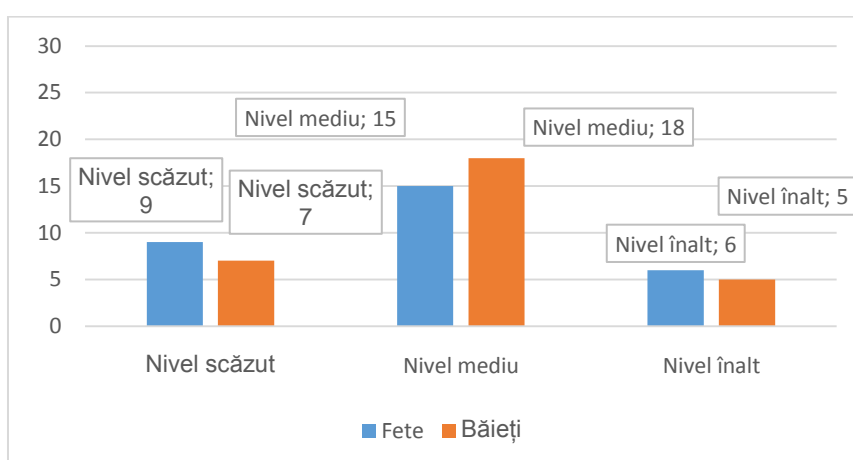

Figura 2. Securitatea psihologică în familie în dependență de gen

Din figura 1 și figura 2 se observă că valorile medii ale nivelului securității psihologice în familie au determinat următoarele rezultate, și anume, 16 adolescenți manifestă nivel scăzut al securității psihologice în familie (28,67%), 33 adolescenți (52%) manifestă nivel mediu de securitate psihologică în familie, și 11 adolescenți (19,33%), manifestă nivel înalt de securitate psihologică în familie.

În continuare au fost stabilite care sunt diferențele de gen la adolescenți, pentru a identifica dacă fetele sau băieții se simt securizați psihologic în familie.

Mai jos este prezentată ilustrarea grafică a rezultatelor obținute de subiecții supuși experimentului, pentru a identifica nivelul securității psihologice în familie.

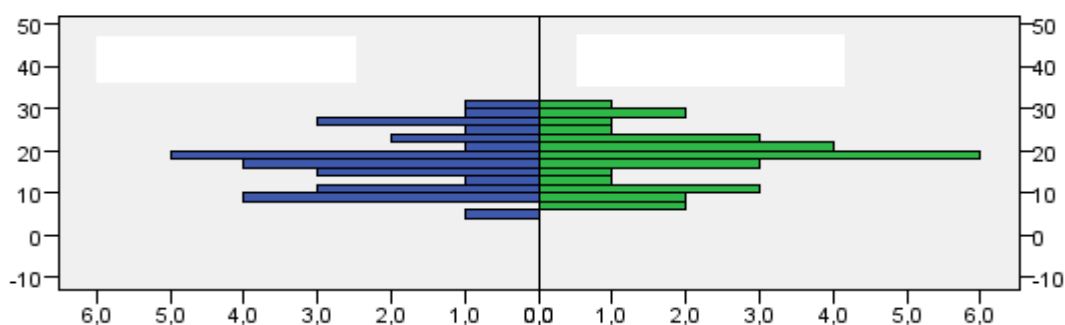

Figura 3. Criteriul U- Mann Whitney ilustrație grafică în funcție de gen

Din figura 3 putem menționa că sunt diferențe observabile în ceea ce privește genul adolescenților în nivelul securității psihologice în familie. Prelucrarea statistică a datelor ne confirmă acest lucru. În acest sens a fost utilizată metoda U-Mann Whitney de stabilire a diferențelor la eșantioanele independente ajungându-se la concluzia că în nivelul securității psihologice în familie sunt diferențe statistic semnificative $U=484,000$, $p=0,05$.

Tabelul 1. Testul U Mann Whitney de stabilire a diferențelor de gen la nivelul Securității psihologice în familie

Verificarea ipotezei				
	Ipoteza nulă	Criteriu	Valori	Concluzie
1	Distribuția dintre fete și băieți este aceeași.	U-Mann Whitney de stabilire a diferențelor la eșantioanele independente	,615	Ipoteza nulă este respinsă
Valorile derivate sunt asimptotice. Nivelul de semnificație este ,05.				

Totodată în conformitate cu obiectivele cercetării au fost stabilite diferențe între mediul rural/urban din care provine figura 4.

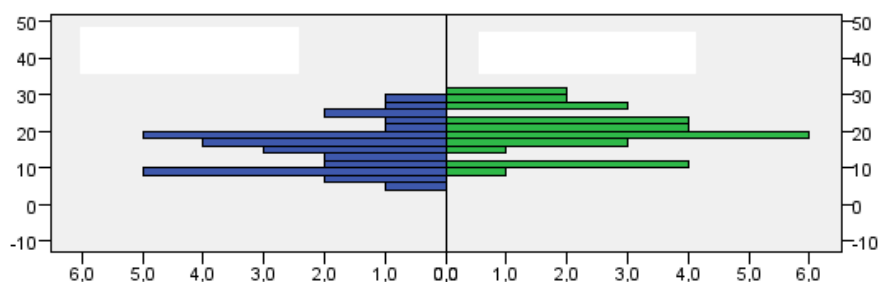

Figura 4. Criteriul U- Mann Whitney ilustrație grafică în funcție de mediul de trai

În figura 4 este indicat că sunt diferențe observabile în ceea ce privește mediul de proveniență a adolescenților la nivelul Securității psihologice în familie. Prelucrarea statistică a datelor ne confirmă acest lucru. În acest sens a fost utilizată metoda U-Mann Whitney de stabilire a diferențelor pentru eșantioane independente ajungându-se la concluzia că în nivelul securității psihologice în familie sunt diferențe statistic semnificative $U=642,000$, $p=0,05$.

Tabelul 2. Testul U Mann Whitney de stabilire a diferențelor mediului de proveniență rural/urban în nivelul Securității psihologice în familie

Verificarea ipotezei				
	Ipoteza nulă	Criteriu	Valori	Concluzie
1	Distribuția mediului de trai este același.	U-Mann Whitney de stabilire a diferențelor la eșantioanele independente	,004	Ipoteza nulă este respinsă
Valorile derivate sunt asimptotice. Nivelul de semnificație este ,05.				

În conformitate cu obiectivele propuse în continuare vom prezenta datele privitor nivelul Securității psihologice în mediul școlar la adolescenții antrenați în experiment, pentru a consemna dacă fetele sau eventual băieții se simt securizați în mediul școlar.

Mai jos prezentăm ilustrarea grafică a rezultatelor obținute de subiecții supuși experimentului, pentru a identifica nivelul Securității psihologice în mediul școlar.

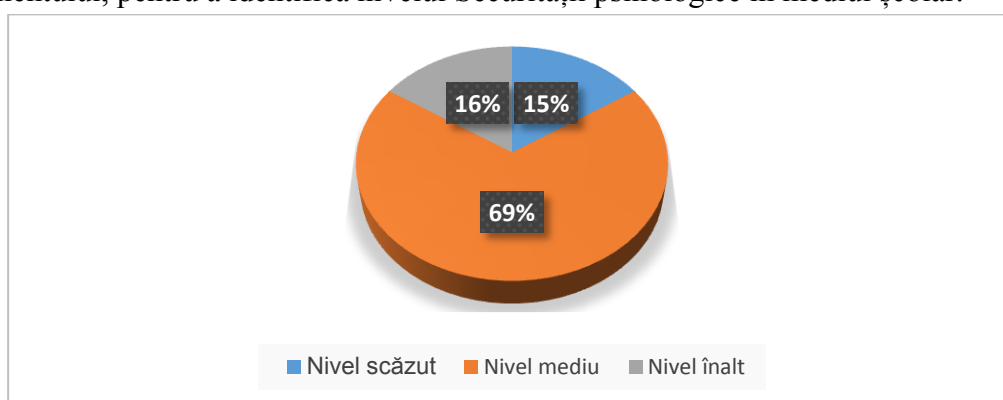

Figura 5. Securitatea psihologică în mediul școlar, diferențe de gen

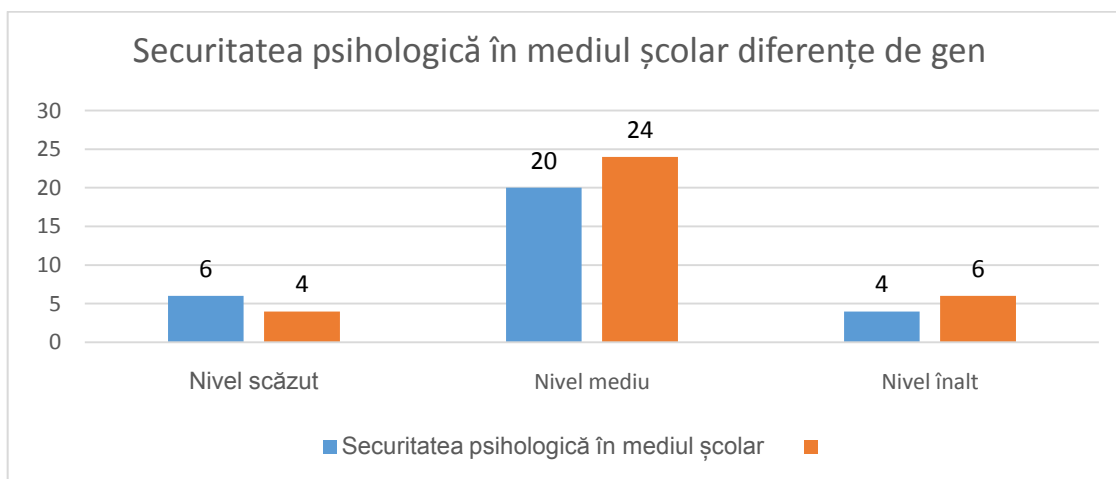

Figura 6. Securitatea psihologică în mediul școlar în dependență de gen

Din figura 3 și 4. putem observa că valorile medii ale nivelului securității psihologice în mediul școlar au determinat următoarele rezultate, și anume, 16% manifestă nivel scăzut al securității psihologice în mediul școlar, 69% manifestă nivel mediu de securitate psihologică în mediul școlar, și 15% adolescenți manifestă nivel înalt de securitate psihologică în mediul școlar.

În conformitate cu obiectivele propuse în continuare am încercat să stabilim care sunt diferențele de gen la adolescenți, pentru a consemna dacă fetele sau eventual băieții se simt securizați în mediul școlar.

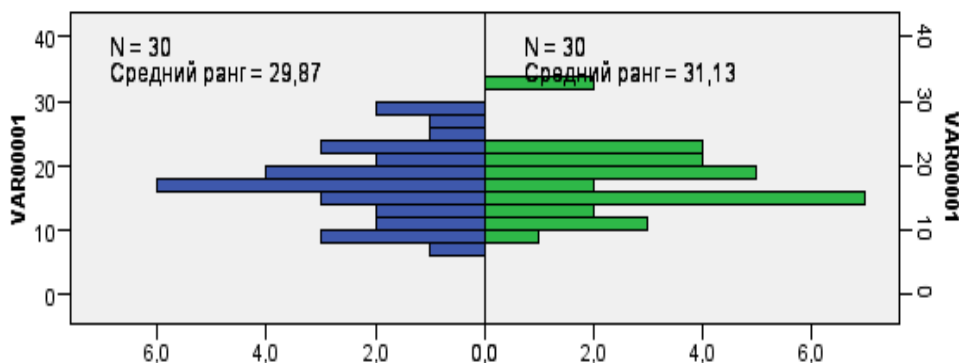

Figura 7. Criteriul U- Mann Whitney ilustrație grafică în funcție de gen

Din figura 5 putem menționa că nu sunt diferențe observabile în ceea ce privește genul adolescenților în nivelul securității psihologice în mediul școlar. Prelucrarea statistică a datelor ne confirmă acest lucru. În acest sens a fost utilizată metoda U-Mann Whitney de stabilire a diferențelor la eșantioanele independente ajungându-se la concluzia că în nivelul securității psihologice în mediul școlar nu sunt diferențe statistic semnificative $U=469,000$, $p=0,778$.

Tabelul 3. Testul U Mann Whitney de stabilire a diferențelor gender la nivelul securității psihologice în mediul școlar

Verificarea ipotezei				
	Ipoteza nulă	Criteriu	Valori	Concluzie
1	Distribuția dintre fete și băieți este aceeași.	U-Mann Whitney de stabilire a diferențelor la eșantioanele independente	,778	Ipoteza nulă este respinsă
Valorile derivate sunt asimptotice. Nivelul de semnificație este ,05.				

Din figura 6 putem menționa că sunt diferențe observabile în ceea ce privește mediul de proveniență adolescenților în nivelul securității psihologice în mediul școlar. Prelucrarea statistică a datelor ne confirmă acest lucru.

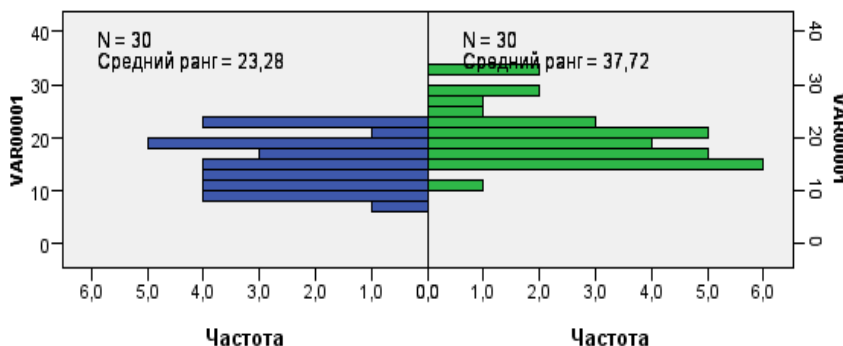

Figura 8. Criteriul U- Mann Whitney ilustrație grafică în funcție de mediul de trai

În acest sens a fost utilizată metoda U Mann Whitney de stabilire a diferențelor la eșantioanele independente ajungându-se la concluzia că la nivelul securității psihologice în mediul școlar sunt diferențe statistic semnificative $U=666,500$, $p=0,01$.

Tab. 4. Testul U Mann Whitney de stabilire a diferențelor mediului de proveniență rural/urban la nivelul securității psihologice în mediul școlar

Verificarea ipotezei				
	Ipoteza nulă	Criteriu	Valori	Concluzie
1	Distribuția mediului de trai este același.	U-Mann Whitney de stabilire a diferențelor la eșantioanele independente	,001	Ipoteza nulă este respinsă
Valorile derivate sunt asimptotice. Nivelul de semnificație este ,05.				

CONCLUZII

În urma prelucrării statistice a datelor obținute, s-a observat că băieții se simt mai siguri decât fetele. La fel, putem menționa că nivelul securității psihologice la adolescenții din mediul urban este mai înalt decât la adolescenții din mediul rural. Concluzionăm astfel că subcultura adolescentină rurală este mai rezilientă la amenințările din exterior comparativ cu preadolescenții ce fac parte din subcultura din mediul urban.

În contextul educațional s-a constatat că securitatea psihologică la adolescenți este la nivel mediu.

BIBLIOGRAFIE

1. DOROFEEV, Z. Securitatea psihologică la adolescenți. In: conferință științifică internațională „Aspecte psihosociale ale securității psihologice și manifestările ei în plan social la copii” din 29.10.2021 Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă” din Chișinău. 2021. pp. 78-83. In: <http://dir.upsc.md:8080/xmlui/bitstream/handle/123456789/2943/Conf-Aspecte-psihosociale-securitate-psihologica-p78-83.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
2. SANDULEAC, S. LOSÎI, E., PERJAN, C ș.a. Aspecte psihosociale ale securității psihologice: Monografie. Chișinău: Pulsul Pieței. 2020, 240 p. ISBN: 978-9975-3342-8-0
3. RACU, I., RACU, I.U. Psihologia dezvoltării. Chișinău: UPS „Ion Creangă”, 2007. 257 p.
4. ХОЛУЕВА, К. А.; МУХАРЛЯМОВА, А. Ю. Психологическая безопасность образовательной среды // Концепт. – 2013. – Спецвыпуск № 01. – ART 13510. – 0,3 п. л. – URL: <http://e-koncept.ru/2013/13510.htm>. – Гос. рег. Эл № ФС 77-49965. – ISSN 2304-120X
5. ЕФИМОВА, Н. С. Основы психологической безопасности. М.: ИД «ФОРУМ»: ИНФРА-М, 2009. ISBN 978-5-8199-0843-3, pagini 192 Ефимова, Н. С. Основы психологической безопасности: учебное пособие / Н. С. Ефимова. — Москва.

6. ЗОТОВА, О. Ю. Эмоциональная безопасность личности в контексте жизненного пути. Журнал научных публикаций Дискусия, № 9(61), октябрь, 2015.
7. БАЕВА, И. А. Психологическая безопасность в образовании: Монография. — СПб.: Издательство «СОЮЗ», 2002. — 271 с. ISBN 5-94033-148-3.
8. SANDULEAC, S., PERJAN, C Culegere de teste pentru diagnosticarea securității psihologice la copii. Chișinău: Pulsul Pieței. 2020. 116 p. ISBN: 978-9975-3342-7-3